

Statsrådets principbeslut om organiseringen av det proaktiva påverkansarbetet i EU och proaktiv utformning av ståndpunkter i EU-ärenden

Statsrådets principbeslut om organiseringen av det proaktiva påverkansarbetet i EU och proaktiv utformning av ståndpunkter i EU-ärenden

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Statsrådet

Statsrådets kansli

Upphovsrättslag (404/1961) 9 § Verk utan upphovsrättsskydd

ISBN pdf: 978-952-383-656-3

ISSN pdf: 2490-0966

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2024 Finland

Innehåll

1	Inledning	4
2	Verksamhetsmiljö	6
3	Principerna och verksamhetsmodellen för det proaktiva påverkansarbetet i EU	10
4	Verkställighet och uppföljning	18

1 Inledning

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering är ett starkt och engagerat Finland ett öppet och internationellt land, som tillsammans med andra stater och folk är verksamt i europeiska och västliga värde- och säkerhetsgemenskaper. Finland verkar aktivt och initiativtagande inom Nato, Europeiska unionen och FN samt i andra internationella sammanhang.

Enligt regeringsprogrammet fungerar regeringen som en aktiv aktör inom det regelbaserade internationella systemet och bygger aktivt upp internationella relationer. Regeringen strävar efter ett proaktivt verksamhets sätt som identifierar förändringskrafter av olika slag. Beredningen av politikåtgärder baserar sig på ett förvaltningsövergripande arbetssätt.

Europeiska unionen är Finlands viktigaste referensram och värdegemenskap inom såväl politik som ekonomi. Finland har som mål att Europeiska unionen ska vara globalt stark och handlingskraftig och att unionen ska arbeta för medlemsstaternas och medborgarnas säkerhet, välbefinnande och ekonomiska intressen.

Det är i Finlands intresse att EU utvecklas till en bättre och mer fungerande union.

Regeringen lyfter fram främjandet och försvarandet av Finlands nationella intressen i EU till en central prioritering för varje ministerium. Kanslichefen svarar för koordineringen av sitt ministeriums EU-påverkan. Regeringen ska vara aktivare och stärka samarbetet med likasinnade medlemsstater i Europeiska unionens råd.

I sitt regeringsprogram har regeringen förbundit sig till att stärka Finlands påverkansarbete och föregripande inflytande inom EU samt att bilda Finlands ståndpunkter snabbare. Regeringen övergår från att en gång under valperioden lämna en EU-redogörelse till att kontinuerligt fastställa, påverka och följa upp strategiska prioriteringar.

För att fullgöra dessa åtaganden har regeringen i enlighet med sitt program berett detta principbeslut av statsrådet som gäller organiseringen av det proaktiva påverkansarbetet och proaktiv utformning av Finlands ståndpunkter. Principbeslutet gäller uttryckligen proaktivt påverkansarbete i EU, där det rör sig om att påverka

kommande EU-projekt medan de ännu är under beredning. Eftersom det proaktiva påverkansarbetet sker innan ett förslag lämnas, rör det sig således om riksdagens rätt att få information enligt 97 § i grundlagen och om frågor som statsrådet enligt eget övervägande på grund av ärendets vikt anser det vara nödvändigt att delge riksdagen för kännedom och för eventuella åtgärder.

2 Verksamhetsmiljö

Beredning av EU-initiativ

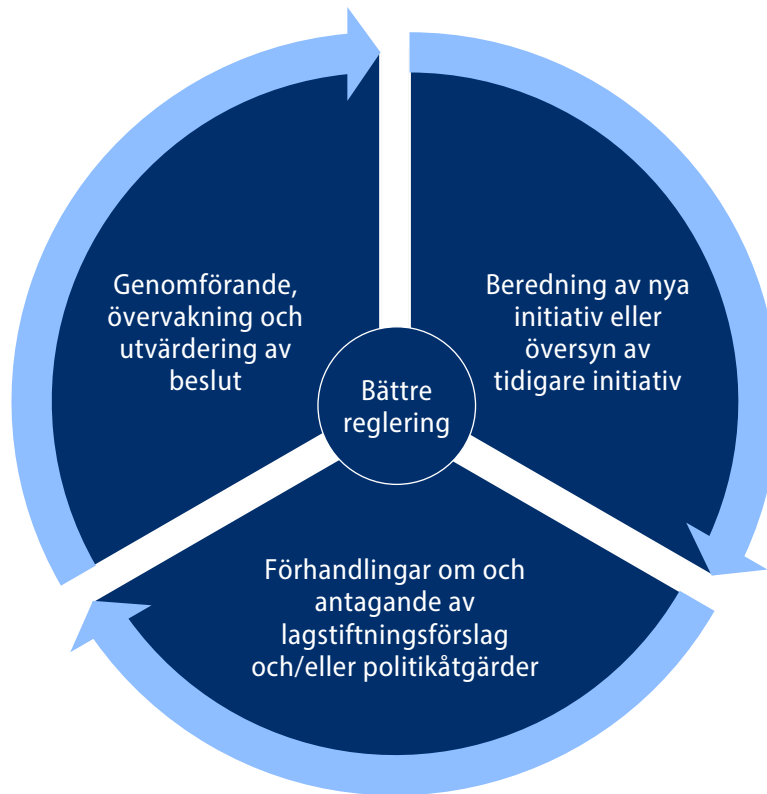
Europeiska rådet styr unionens samlade verksamhet, politiska inriktning och dagordning. Europeiska rådets slutsatser innehåller ofta riktlinjer för de mål som ska ställas upp, de åtgärder som ska vidtas och de eftersträlvade tidsplanerna.

I enlighet med artikel 15.1 i fördraget om Europeiska unionen (FEU) ska Europeiska rådet ge unionen de impulser som behövs för dess utveckling och bestämma dess allmänna politiska riktlinjer och prioriteringar. Enligt artikel 17.1 i fördraget ska kommissionen ta initiativ till unionens årliga och fleråriga programplanering. Enligt artikel 14.1 och 16.1 i fördraget ska Europaparlamentet och rådet tillsammans lagstifta och utöva budgetfunktionen.

Europeiska rådet antar efter Europaparlamentsvalet den strategiska agendan för unionen. Agendan fastställer EU:s prioriteringar för den nya femårsperioden och utgör vägledning för kommissionens kommande ordförande. Kommissionens ordförande redogör inför parlamentets plenarsammanträde för de politiska riktlinjer som kommer att utgöra den kommande kommissionens femårsprogram. I det interinstitutionella avtalet mellan Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen om bättre lagstiftning (EUT L 123, 15.5.2016, s. 1–14) anges det att för att underlätta mer långsiktig planering kommer de tre institutionerna vid utnämningen av en ny kommission att utbyta synpunkter om de viktigaste politiska målen och prioriteringarna för de tre institutionerna inför den nya mandatperioden samt, om möjligt, om en preliminär tidsplan.

Varje år efter sommaruppehållet håller kommissionens ordförande sitt linjetal om tillståndet i unionen, i samband med vilket kommissionen avger en avsiktsförklaring om sitt arbetsprogram för det följande året. Senare på hösten offentliggör kommissionen sitt arbetsprogram för det kommande året, med en beskrivning av de initiativ som man avser lägga fram under det året. Kommissionen inleder en dialog dels med Europaparlamentet, dels med rådet, både före och efter antagandet av sitt årliga arbetsprogram. Kommissionen tar vederbörlig hänsyn till de synpunkter som framförs av Europaparlamentet och rådet i varje skede av dialogen, inklusive deras begäranden om initiativ.

Figur 1. De olika faserna i beredningen av EU-initiativ

Innan ett nytt lagstiftningsförslag läggs fram utreder Europeiska kommissionen behovet av lagstiftning och bedömer dess eventuella konsekvenser för unionen och dess medlemsstater. Kommissionens beredningsarbete styrs av kommissionens riktlinjer och verktyg för bättre lagstiftning.

I sin bedömning kan kommissionen använda sig av externa utvärderingar som producerats av olika forskningsaktörer, övervakningsuppgifter och annan tillförlitlig information. I konsekvensbedömningarna ska kommissionen bedöma åtminstone initiativets ekonomiska, sociala och miljörelaterade konsekvenser samt de föreslagna åtgärdernas lönsamhet, effektivitet och koherens.

Som ett led i beredningen av lagstiftningen ordnar kommissionen offentliga samråd om färdplaner och preliminära konsekvensbedömningar som gäller EU:s politik och lagstiftning samt om lagstiftningsförslag och konsekvensbedömningar i anslutning till dem. Dessa samråd är öppna inte bara för medlemsstaterna och deras myndigheter utan också för medborgare, företag och berörda grupper. För medlemsstaterna är ett proaktivt påverkansarbete på en informell nivå ofta ett

effektivare verktyg för att påverka kommissionens kommande förslag än deltagandet i offentliga samråd. Om Finland beslutar att svara på ett offentligt samråd i egenskap av medlemsstat bör svaret samordnas i statsrådets samordningssystem. För att främja öppenhet och en trovärdig kunskapsförankring vid beredningen av EU-ärenden och beslutsfattandet i EU underrättas de nationella berörda grupperna om kommissionens samråd. På så sätt kan också berörda grupper genom att svara på offentliga samråd informera kommissionen om Finlands särdrag. Ofta ligger det även i Finlands intresse att uppmuntra berörda grupper att svara på kommissionens samråd.

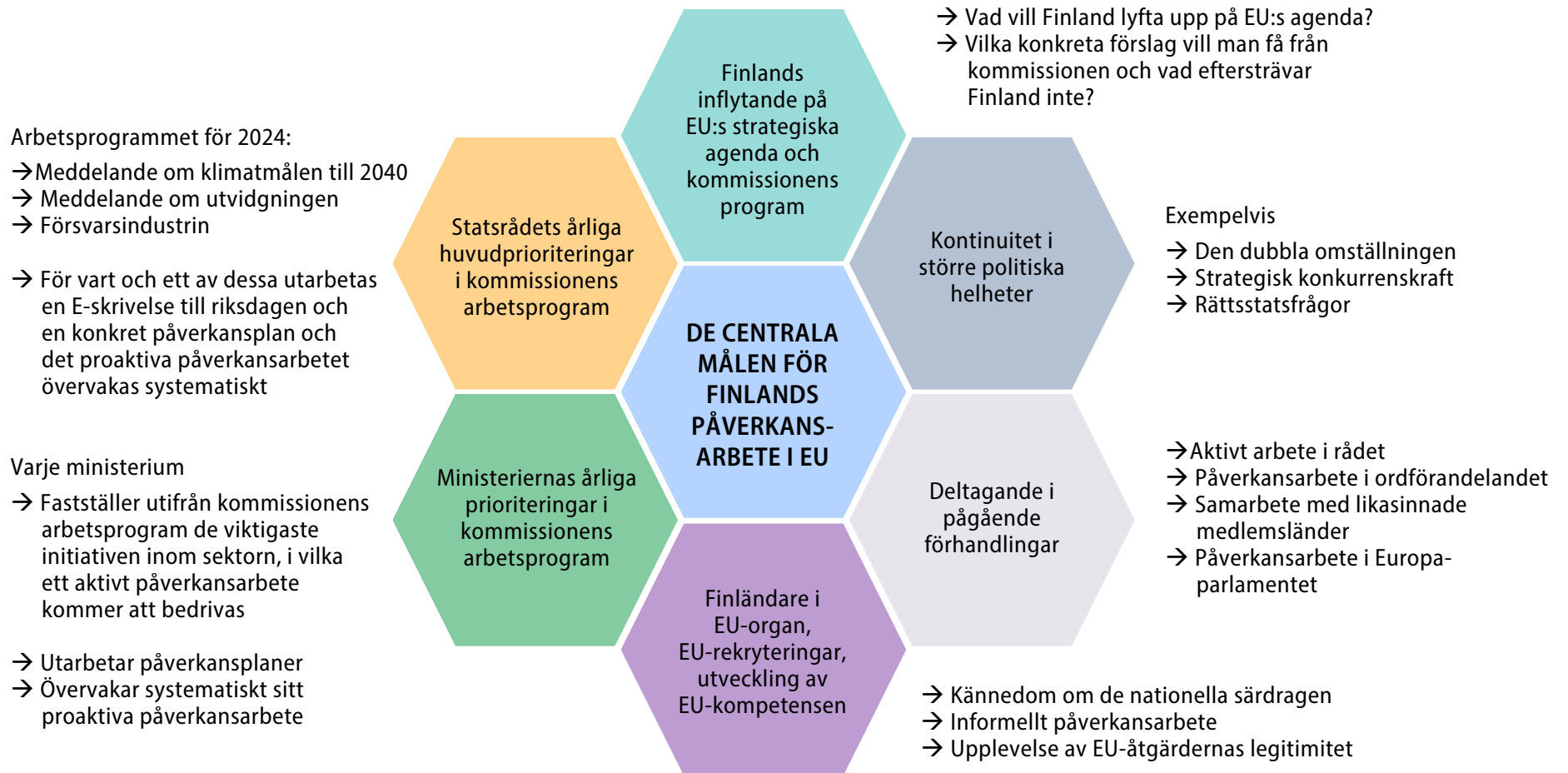
Initiativ som lämnas i exceptionella krissituationer eller brådskande situationer (såsom exempelvis under energikrisen eller pandemin) utgör undantag från de normala förfarandena för beredningen av den reglering som anges i arbetsprogrammet. Dessa initiativ kan kommissionen lägga fram genom ett påskyndat förfarande utan formella konsekvensbedömningar. Ofta rör det sig om åtgärder som Europeiska rådet har efterlyst i sina slutsatser om den berörda situationen. Sådana initiativ förekommer ofta även i fråga om de yttre förbindelserna.

Det proaktiva påverkansarbetet inriktas i huvudsak på kommissionen, men redan i detta skede är det viktigt att kartlägga åsikterna hos de medlemsstater som antas vara likasinnade samt den andra unionslagstiftarens, dvs. Europaparlamentets, synpunkter på de framtida initiativen. Parlamentet är jämbördig lagstiftare med rådet på de flesta av EU:s politikområden. Parlamentet utarbetar också initiativbetänkanden och andra politiska ställningstaganden i syfte att påverka kommande EU-lagstiftning. Även Europeiska utrikestjänsten är ett centralt föremål för proaktivt påverkansarbete i fråga om de yttre förbindelserna och på grund av EU-initiativens horisontella karaktär.

Finlands samlade påverkansarbete i EU

Finlands samlade påverkansarbete i EU består av dels en fas med proaktivt påverkansarbete, dels arbete för att påverka pågående förhandlingar i beslutsprocessen för EU-lagstiftningen. Det centrala i det proaktiva påverkansarbetet är att lyfta upp Finlands egna mål på EU:s agenda genom EU:s strategiska program och kommissionens femårsprogram. Också den insats för att i ett tidigt skede påverka det årliga arbetsprogrammet som görs på statsråds- och ministerienivå en central del av det proaktiva påverkansarbetet. Det proaktiva arbetet för att påverka större politikhelheter samt det påverkansarbete som bedrivs genom deltagande i förhandlingar om kommissionens initiativ bildar också de egna helheter. Rekryteringen av finländare till EU och utvecklandet av EU-kompetensen bidrar till att skapa en grund för påverkansarbetet.

Figur 2. Finlands samlade påverkansarbete i EU

3 Principerna och verksamhetsmodellen för det proaktiva påverkansarbetet i EU

a. Påverkan samt proaktivt påverkansarbete

När det gäller inflytandet i EU är det viktigt att skilja mellan informellt *proaktivt påverkansarbete* och egentlig *påverkan* på kommissionens förslag som ett led i den förhandlingsprocess kring EU-lagstiftningen som sker i rådet och Europaparlamentet. I fråga om den senare har man i synnerhet utifrån 96 § i grundlagen fastställt förfaranden för hur Finlands ståndpunkter ska utformas. Förfarandena säkerställer att beslutsfattandet sker i rätt tid, att riksdagen informeras och att samarbetet mellan statsrådet och riksdagen fungerar väl. När det gäller denna lagstadgade påverkan och utformning av Finlands ståndpunkt anser statsrådet den nuvarande verksamhetsmodellen vara bra.

Det proaktiva påverkansarbetet är en kontinuerlig verksamhet som statsrådet och dess medlemmar främjar som en del av den övergripande EU-politiken. Det proaktiva arbetet är ofta mycket informell, konkret och återkommande verksamhet som bygger på omfattande nätverk och andra informella kontakter. Exempelvis informella ministermöten i ordförandelandet är naturliga fora för proaktivt påverkansarbete på politisk nivå. Också kontakterna till Europaparlamentet (särskilt till de finländska parlamentsledamöterna samt nyckelpersonerna i utskotten och partigrupperna) behöver skötas på ett framförhållande och systematiskt sätt.

Att påverkan sker i rätt tid är av avgörande betydelse i det proaktiva arbetet. Med ju större framförhållning arbetet inleds, desto större är möjligheterna att påverka. Särskilt slutet av EU-parlamentets valperiod och början av följande valperiod är rätt tidpunkt för Finland att främja sina egna initiativ genom att påverka diskussionerna mellan medlemsstaternas stats- och regeringschefer när Europeiska rådet bereder den strategiska agendan för unionen för följande femårsperiod.

Förmåga att reagera snabbt i föränderliga situationer utgör en styrkefaktor för en liten medlemsstat i dess proaktiva påverkansarbete. En medlemsstat som lyckas med att reagera i rätt tid kan få ett försprång exempelvis när man vill bilda en grupp av likasinnade medlemsstater. Med tanke på effektiviteten i arbetet är det viktigt att de formella processerna inte onödigt fördröjer eller förhindrar statsrådets samordnade proaktiva påverkansarbete.

Det centrala är dock att finna ett jämviktsläge där påverkansmålen på högsta nivå och inriktningen för påverkansarbetet utformas i statsrådet med riksdagens medverkan samtidigt som det ges tillräckligt med svängrum för statsrådets praktiska påverkansarbete.

b. Regeringens proaktiva arbete

Utgångspunkterna för Finlands EU-politik anges i regeringsprogrammet. När statsrådets årligen fastställer de centrala målen för EU-verksamheten fastställer man samtidigt prioriteringarna för det kommande årets proaktiva påverkansarbete i EU. I praktiken sker detta i samband med den E-skrivelse som meddelas om kommissionens arbetsprogram.

Utöver valet av centrala mål inom EU behöver man ständigt bedriva proaktivt påverkansarbete i vissa frågor som är viktiga för Finland. Det bör också noteras att frågor som är viktiga för Finland inte nödvändigtvis alltid ingår i kommissionens arbetsprogram. Dessutom kan kommissionen komma med initiativ som inte anges i arbetsprogrammet, exempelvis för att reagera på en exceptionell situation eller kris-situation. Därför är det viktigt att identifiera behoven av proaktiv påverkan också utanför kommissionens arbetsprogram. Det proaktiva påverkansarbetet måste alltid vara förankrat i en gemensam, samordnad syn på den berörda frågan som främjas på såväl politisk nivå som på tjänstemannanivå. Det bör noteras att det kan ta flera år innan en fråga framgångsrikt fås upp på EU:s agenda, och detta kräver ett långsiktigt och systematiskt arbete.

EU-ministerutskottet är den viktigaste sammansättningen i arbetet för att samordna och slå fast riktlinjerna för EU-politiken. Det är öppet för alla ministrar och dess särskilda mervärde uppkommer av den politiska debatt som förs i utskottet. För att ytterligare stärka regeringens interna utbyte av aktuell information är det viktigt att man utnyttjar EU-ministerutskottets sammanträden exempelvis genom att dela information om påverkansmöten och om samarbete med likasinnade medlemsstater.

Proaktivt påverkansarbete behöver bedrivas även över ministeriegränserna så att man utnyttjar alla potentiella påverkanssituationer och kontakter.

Som ett led i åtgärderna för att effektivisera och följa det proaktiva påverkansarbetet fastställer EU-ministerutskottet på hösten de centrala målen för det proaktiva påverkansarbetet och varje år under vårsessionen förs en diskussion om det påverkansarbete som bedrivits och om den fortsatta verksamheten. För den uppföljande diskussionen sammanställer avdelningen för EU-ärenden vid statsrådets kansli och

Finlands ständiga representation vid EU en lägesrapport om det proaktiva påverkansarbete som bedrivits. Det är viktigt att regeringen har en gemensam lägesbild av aktuella EU-frågor och av det proaktiva påverkansarbetet.

Utöver att statsrådet ställer upp gemensamma mål för det proaktiva påverkansarbetet utarbetar ministerierna inom sina egna förvaltningsområden mer detaljerade planer för EU-verksamheten och EU-påverkan.

c. Statsrådets verksamhetsmodell för fastställande av de centrala målen för varje år

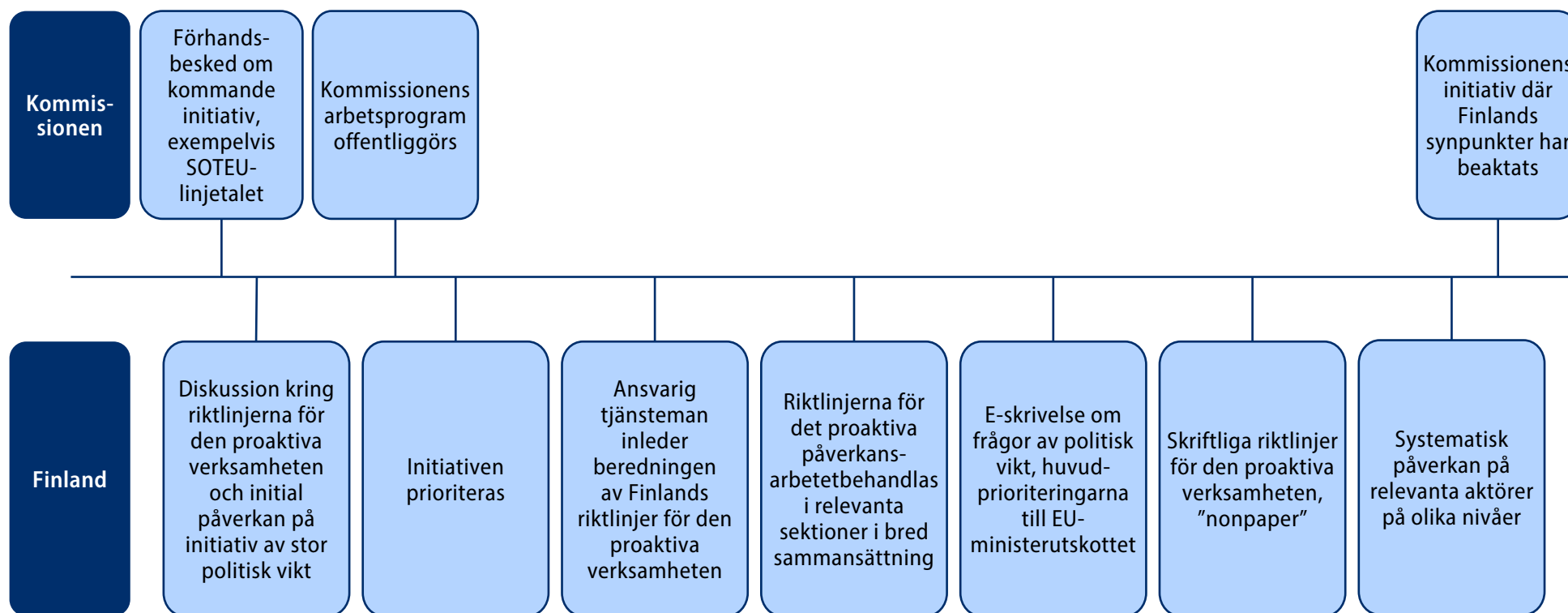
Ministerierna inleder i sista hand på basis av kommissionens ordförandes årliga tal om tillståndet i unionen (SOTEU) diskussioner kring riktlinjerna för den proaktiva påverkan och ett preliminärt påverkansarbete i fråga om de politiskt mest betydande initiativ som nämns i SOTEU. De preliminära riktlinjerna baserar sig på statsrådets strategiska riktlinjer, såsom exempelvis regeringsprogrammet och de viktigaste nationella sektorsvisa strategierna. Samordningen inom statsrådet bör säkerställas ända från början.

Efter att kommissionens arbetsprogram har offentliggjorts samarbetar ministerierna och statsrådets EU-sekretariat för att gå igenom alla nya initiativ som nämns i bilagan till arbetsprogrammet. Bland dem görs en prioritering enligt 1) huvudprioriterade initiativ som är gemensamma för hela statsrådet (ca 5 st.) och 2) initiativ som är viktiga för enskilda ministerier. I detta sammanhang fastställs det också preliminärt i vilka kommande initiativ Finland inte har något särskilt behov av inflytande. De huvudprioriterade initiativ som gäller hela statsrådet fastställs i statsrådets E-skrivelse om kommissionens arbetsprogram, medan de viktigaste initiativen för enskilda ministerier anges i den påverkansplan som varje ministerium utarbetar.

För varje utvalt prioriterat initiativ i arbetsprogrammet utses det vid det behöriga ministeriet en eller flera ansvariga tjänstemän med uppgift att se till att processen kring riktlinjerna för den proaktiva verksamheten inleds och samordnas i rätt tid inom statsrådet. Ministeriernas EU-samordning, statsrådets EU-sekretariat och Finlands ständiga representation vid EU ska från början delta i utarbetandet av riktlinjerna för den proaktiva verksamheten.

Figur 3. Årlig tidsram för den proaktiva påverkan på kommissionens arbetsprogram

Statsrådets tidsram för effektivt proaktivt påverkansarbete i EU i förhållande till kommissionens arbetsprogram

I beredningsskedet behandlas riktlinjerna för det proaktiva påverkansarbetet i de relevanta sektionerna, som sammanträder med bred sammansättning. Varje huvudprioriterat initiativ som är gemensamt för statsrådet och varje prioriterat initiativ vid ett ministerium behandlas i en eller flera sektioner. Varje ministerium förvaltar och utvecklar den kunskapsbas som behövs som stöd för det proaktiva påverkansarbetet i frågor som hör till ministeriets förvaltningsområde. Också de centrala berörda grupperna inom varje sektor ger sina bedömningar av de eventuella konsekvenserna av kommande initiativ och sina synpunkter på prioriteringarna inom Finlands proaktiva påverkansarbete. De berörda gruppernas synpunkter beaktas på bred front, men Finlands riktlinjer för det proaktiva påverkansarbetet finns slipas som tjänsteuppdrag vid ministerierna och, i frågor av politisk, ekonomisk och samhälls- lig betydelse, i EU-ministerutskottet.

Beträffande statsrådets huvudprioriteringar fastställs riktlinjerna för det proaktiva påverkansarbetet i de E-skrivelse som behandlas i EU-ministerutskottet. När det gäller prioriteringarna på ministerienivå utarbetas E-skrivelser enligt ministeriernas egen prövning. Riktlinjerna för det proaktiva påverkansarbetet kan fastställas endast inom statsrådet (utan någon E-skrivelse), förutsatt att riktlinjerna är omsorgsfullt samordnade och att riksdagens händer inte binds i förhållande till de formella förhandlingar som inleds senare efter det att förslaget till rättsakt har lämnats och till den slutliga utformningen av Finlands ståndpunkt i enlighet med grundlagen.

Utifrån de överenskomna riktlinjerna för det proaktiva påverkansarbetet utarbetas till stöd för det praktiska arbetet icke-officiella diskussionsunderlag på engelska, s.k. non-papers, som sänds till alla relevanta aktörer inom statsrådet, inklusive Finlands beskickningar, till kännedom och för användning.

För varje prioriterat initiativ på statsrådsnivå och ministerienivå utarbetas det en påverkansplan som ett samarbete mellan ministerierna, statsrådets EU-sekretariat och Finlands ständiga representation vid EU. I påverkansplanen identifieras föremålen för påverkansverksamheten och anges på vilken nivå och enligt vilken tidsplan påverkansarbetet sker. Samtidigt diskuteras också eventuellt samarbete med lika-sinnade medlemsstater. I möjligaste mån ser man till att Finlands aktiva påverkansarbete kommuniceras utåt.

Det proaktiva påverkansarbetet pågår så länge som "påverkansfönstret" bedöms vara öppet. Riktlinjerna för den proaktiva påverkan uppdateras vid behov. Det proaktiva påverkansarbetet i slutskedet, strax innan kommissionen lägger fram sitt förslag, sker effektivast på högsta politiska chefsnivå.

Både statsrådets gemensamma, huvudprioriterade initiativ och de enskilda ministeriernas prioriteringar inom påverkansarbetet kan uppdateras efter behov.

d. Riksdagens deltagande i den nationella beredningen av EU-ärenden

Finland har endast en ståndpunkt i EU-ärenden. Den fastställs enligt grundlagen i samverkan mellan statsrådet och riksdagens stora utskott. Syftet med bestämmelserna i grundlagen är att trygga riksdagens rätt att delta i och medverka i utformningen av Finlands ståndpunkter i EU (Ministerns handbok 2023).

När statsrådet anser det nödvändigt att informera riksdagen om ett viktigt ärende som är föremål för proaktivt påverkansarbete eller om statsrådet har för avsikt att framföra ståndpunkter som de facto är bindande för Finlands framtida ståndpunkter, kopplas riksdagen till beredningen av ärendet genom en E-skrivelse som lämnas redan i det skede som den proaktiva påverkan pågår.

Riktlinjerna för det proaktiva påverkansarbetet kan dock också fastställas inom statsrådet (utan någon E-utredning), förutsatt att statsrådets riktlinjer är omsorgsfullt samordnade och att riksdagens händer inte de facto binds i förhållande till de formella förhandlingar som inleds senare på basis av kommissionens förslag. Proaktivt påverkansarbete kan bedrivas också under den tid som riksdagsbehandlingen pågår, förutsatt att samtalsparterna har klart för sig att den nationella behandlingen av ärendet fortfarande pågår.

Under den föregående regeringsperioden 2021 lämnade statsrådet till riksdagen en redogörelse om EU-politiken, i vilken man betonade vikten av påverkan i rätt tid, föregripande inflytande i kommissionen och kontinuitet i det aktiva påverkansarbetet (SRR 7/2020 rd).

I sitt svar på EU-redogörelsen konstaterade riksdagen som en grundläggande princip att det inte får uppstå en situation där Finlands inflytande försvagas på grund av att det drar ut på tiden att formulera en nationell ståndpunkt. Riksdagen förutsatte att statsrådet har beredskap att föregripande påverka särskilt innehållet i Europeiska kommissionens lagstiftningsinitiativ och att tillräckliga resurser avdelas för detta arbete. Riksdagen konstaterade också att *”det är bara genom denna typ av initiativförmåga och strategiska framsyn som Finlands initiativ kan ta sig upp på EU:s agenda och Finlands synpunkter och nationella specialfrågor beaktas redan på förhand. Det är alltid svårare att påverka ju längre beredningen av EU-åtgärderna har kommit.”* (StoUB 1/2021 rd)

De ministrar som deltar i Europeiska unionens råds möten ger stora utskottet en muntlig utredning om de ärenden som behandlas vid mötet både på förhand och i efterskott. Muntliga utredningar kompletterar de skriftliga utredningarna. De är en del av bildandet av Finlands ståndpunkt och möjliggör en direkt dialog mellan ministrarna och riksdagsledamöterna (Ministerns handbok 2023).

Statsrådets mål är att stora utskottet mer systematiskt än tidigare ska få en lägesbild också av statsrådets proaktiva påverkansarbete. När statsministern och ministrarna ger redogörelser för de olika rådskonstellationers möten bör stora utskottet och/eller utrikesutskottet också muntligen informeras om aktuell proaktiv påverkan.

e. Samarbete med likasinnade medlemsstater samt arbetsfördelningen inom och uppföljningen av det proaktiva påverkansarbetet

Vid valet av de centrala målen för Finlands proaktiva påverkansarbete bör det nationella perspektivet prioriteras, dock så att även det kommande initiativets konsekvenser på EU-nivå beaktas. Den framtida regleringen bör bedömas med hänsyn till hurdana lösningsmodeller på EU-nivå som vore önskvärda respektive ofördelaktiga ur Finlands synvinkel och till hur frågan regleras i finsk lagstiftning. Även frågan om hur den framtida regleringen lämpar sig för eventuella särdrag eller särskilda behov i Finland bör granskas noggrant. Vid sidan av dessa bör man också bedöma nyttan av hela förslaget på EU-nivå (exempelvis med tanke på den inre marknadens funktion).

Statsrådet betonar att det i frågor som ur Finlands synvinkel är förenade med reservationer eller kritiska synpunkter är nödvändigt att vinnlägga sig om ett så lösningsorienterat och strategiskt grepp som möjligt, om Finland ska ha möjlighet att påverka. När det gäller frågor som Finland förhåller sig mycket kritiskt till är det ändamålsenligt att i rätt tid informera kommissionen om Finlands kritiska ståndpunkt. Finland bör alltid sträva efter att lägga fram genomförbara lösningar, så att lagstiftningsförslagen vid de fortsatta förhandlingarna ska kunna utformas på ett för Finland fördelaktigt sätt.

Statsrådet betonar att det i initiativ av mindre betydelse för Finland (sådana som exempelvis inte berör våra nationella särdrag) och i vilka det inte finns något behov av reservationer är viktigt att agera konstruktivt gentemot kommissionen och eventuellt ge stöd till sådana partner som av hävd varit likasinnade.

Enskilda medlemsstater har mycket begränsade möjligheter att ensam nå framgång i påverkansarbete. När man söker likasinnade medlemsstater bör man därför vara beredd att kompromissa för att finna gemensamma mål att arbeta för. I olika

EU-ärenden kan man bedriva ett konstruktivt proaktivt påverkansarbete i olika sammansättningar av likasinnade medlemsstater. Det nordiska samarbetet inom EU-politiken intensifieras. I fråga om behövligt samarbete med olika medlemsstater samt formerna för samarbetet ska det avtalas med statsministern (regeringsprogrammet 2023).

I de viktigaste prioriterade EU-frågorna behöver man kunna proaktivt påverka kommissionen på olika nivåer. Det väsentliga är att det ansvariga ministeriet i god tid lägger fram riktlinjerna för det proaktiva påverkansarbetet för behandling i den behöriga sektionen och, i frågor av särskild politisk, ekonomisk eller rättslig betydelse, i EU-ministerutskottet. Riktlinjerna främjas effektivast när detta sker på alla nivåer av påverkan. Den politiska nivån öppnar dörrar bland annat via kommissionärerna, ger tyngd åt det proaktiva påverkansarbetet och prioriterar insatserna, eftersom det inte i alla frågor är möjligt eller ens önskvärt att påverka på förhand. Den höga tjänstemannanivån stöder den politiska nivån, säkerställer att det proaktiva påverkansarbetet sker i rätt tid, förmedlar en korrekt lägesbild samt söker partner och agerar på mandat från den egna ministern. Expertnivån å sin sida erbjuder sakkunskap, skisserar upp och bereder insatser, säkerställer att budskapen från mötena på politisk nivå når alla behövliga aktörer även efteråt i form av dokument och handlingar samt sköter andra fortsatta åtgärder.

Finlands beskickningar i EU-länderna deltar i det proaktiva påverkansarbetet bland annat genom att stödja samarbetet med likasinnade medlemsstater. Genom att nätverka och inhämta information kan man finna sätt att påverka även de medlemsstater som inte är likasinnade eller som ännu inte har en ståndpunkt i den aktuella frågan.

Det ansvariga ministeriet följer i samarbete med statsrådets EU-sekretariat och Finlands ständiga representation vid EU hur behandlingen av ärendet framskrider i kommissionen och ser till att kommunikationen sker i rätt tid och på rätt nivå (experter, chefer för enheter, avdelningschefer, generaldirektörer, kommissionärer) under hela beredningen. Det proaktiva påverkansarbetet kan inte läggas ut på EU-representationen: för att påverkansarbetet ska vara effektivt behöver alla nivåer besöka bland annat Bryssel och Strasbourg och ordförandeländerna i påverkanssyfte. Samordningen av resor och möten i anslutning till det proaktiva påverkansarbetet bör säkerställas så att man i påverkansprojekten som ofta är horisontella kan utnyttja synergier och så att mötena utgör en fortsättning på föregående möten och man undviker överlappande arbete.

4 Verkställighet och uppföljning

Statsrådets principbeslut om proaktivt påverkansarbete i EU stöder statsrådets EU-politik och genomförandet av regeringsprogrammet. Principbeslutet iakttas i samarbetet mellan statsrådet och ministerierna.

Aktiv proaktiv påverkan i EU är en förutsättning för att Finland ska nå målen för sin EU-politik. Genomförandet av principbeslutet samt lägesbilden och effektiviteten för det proaktiva påverkansarbetet i EU kommer att behandlas regelbundet i EU-ministerutskottet, på hösten genom valet av de centrala målen och på våren genom en uppföljande diskussion samt vid behov också vid regeringens förhandlingar eller aftonskola. I enlighet med principbeslutet informerar statsrådet muntligt riksdagens stora utskott eller utrikesutskott om sitt proaktiva påverkansarbete i EU.

På tjänstemannanivå verkställer och följer kommittén för EU-ärenden och sektionerna under den riktlinjerna i principbeslutet i enlighet med den samordningsuppgift som fastställts för kommittén. Enligt regeringsprogrammet svarar kanslichefen för koordineringen av sitt ministeriums EU-påverkan. Statsrådets EU-sekretariat samordnar tillsammans med Finlands ständiga representation vid EU ministeriernas proaktiva påverkansarbete i EU.

För att statsrådets proaktiva påverkansarbete ska ha framgång är det viktigt att ministerierna anvisar tillräckliga och kompetenta/sakkunniga resurser för detta, så att man kan agera aktivt och i rätt tid.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANGATAN 1 A, HELSINGFORS

PB 23, 00023 STATSRÅDET

valtioneuvosto.fi/sv/

julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN pdf: 978-952-383-656-3

ISSN pdf: 2490-0966